

NTK rok poté: radikální nárůst počtu zákazníků i využití nabízených služeb

Knihovna, která „jen půjčuje knihy“, dlouho nepřežije

Před rokem oznámila Státní technická knihovna vznik své pokračovatelky, Národní technické knihovny (NTK). Ambiciózní projekt moderní instituce tehdy stál před klíčovým okamžikem – přestěhováním 1,5 milionu publikací, lidí i technického zázemí do nové budovy v pražských Dejvicích v rekordně krátkém čase a přípravou provozu tak, aby ji bylo možné otevřít na počátku září. Dnes NTK stojí před jinými úkoly: udržet v poskytovaných službách vysoko nastavenou latku, pravidelně přinášet novinky či inovace a trvale nabízet tak zajímavé služby, že zájem zákazníků o knihovnu potrvá. „Jednoduše řečeno: knihovna, která pouze půjčuje knížky, dlouho nepřežije. Čtenáři – zákazníci vyžadují služby s přidanou hodnotou a nechtějí si pouze číst a učit se, ale také se bavit. NTK tyto požadavky umí uspokojit. Statistické výsledky potvrzují, že oproti roku 2008 se počet registrovaných zákazníků v roce 2009 zvýšil o 58 % a NTK obsloužila za loňský půlrok stejný počet návštěvníků, jako za celý rok 2008. Přitom knihovna byla během stěhování celého půl roku uzavřena pro veřejnost,“ uvedl ředitel NTK Martin Svoboda.

Ještě vyšší je na příklad nárůst provedených rešerší: oproti roku 2008 se jejich počet zvýšil na 322 %. Kvalitativní i kvantitativní zlepšení zákazníci zaznamenali i v běžných výpůjčních službách: samoobslužně si půjčit nebo vrátit publikaci fakticky zabere několik sekund. Počet studijních míst se oproti roku 2008 zvýšil na 1111 % roku 2008 (tj. nyní 1322 míst). Spokojenost zákazníků potvrzuje i fakt, že je plněno 98 % všech požadavků, které byly vzneseny na poskytované služby (v roce 2008 to bylo 92 %).

Dokladem kvality stavby i celkové koncepce NTK je řada ocenění, kterých se projektu dostalo, počínaje Cenou Klubu za starou Prahu pro stavbu v historickém prostředí, přes dvě ocenění v soutěži o Stavbu roku 2009, udělení titulů Vynikající betonová konstrukce a Best of Reality, až po ocenění designu nábytku a udělení titulu Grafický designér roku 2009 v soutěži Grand Design 2009.

Knihovna v 21. století

Moderní knihovní služby musí být přenositelné, měly by jít za zákazníkem, nikoliv nutně on za nimi; jedná se hlavně o datové služby a kvalifikované poradenství. Cílem je, aby zákazník nepotřeboval knihovnu pro to, aby si vyzvedl a přečetl časopis nebo knihu, ale aby přesto, že si je může přečíst ve svém notebooku, knihovnu navštěvoval a trávil v ní svůj čas. „Budova knihovny by měla plnit funkci komunitního centra, ve kterém se bavíte, učíte, potkáváte, chodíte do kavárny, galerie, na přednášky, na projekce... prostě žijete. Komunitní funkce byly u nás dosud přiznávány pouze veřejným knihovnám. NTK je první odbornou knihovnou, která tento princip uplatnila. Po krátké době fungování NTK lze říci, že realita předčila veškerá očekávání. Tak úzké propojení vysokoškolského prostředí, knihovny a místní komunity asi nikde jinde v republice nenajdete,“ sdělila vedoucí odboru projektů a inovací Radka Římanová. Jistě se na tom podle ní podílí i fakt, že personál knihovny prošel výraznou „generační výměnou“ a především zaměstnanci z oddělení služeb jsou rekrutováni z řad studentů informačních oborů.

Národní technická knihovna se výrazně angažuje v několika evropských i světových projektech, logicky zaměřených na služby z oblasti digitalizace a uchování dat. Například služba **EOD (eBooks on Demand = „elektronické knihy na objednávku“)** přináší do procesu digitalizace zcela nový rozměr: umožňuje uživatelům objednávat online prostřednictvím katalogů knihoven elektronickou verzi (digitalizaci) jakékoliv knihy, která není chráněna autorským právem. V České republice se jedná o knihy vydané v letech 1500 až 1909 s tím, že každý další rok se hranice „volné“ digitalizace posune (příští rok mohou být digitalizovány publikace, vydané do roku 1910). Národní technická knihovna (NTK) proto poskytuje službu EOD pro své historické fondy, tedy pro více než 2000 titulů vydaných před rokem 1801 a dalších 70 000 svazků vydaných mezi lety 1801 a 1909. Takto zhotovenou e-knihu si můžete číst ve svém počítači nebo v stále populárnějších čtečkách elektronických knih či některých typech mobilních telefonů. Po uplynutí

„ochranné lhůty“ dvou měsíců je kniha volně zpřístupněna široké veřejnosti v systému Kramerius.

Dalším unikátním projektem je **Národní úložiště šedé literatury (NUŠL)**. Šedá literatura je poněkud těžko dostupným a neuspořádaným zdrojem informací pro vědecké práce a zahrnuje dokumenty, které nejsou dostupné přes běžné komerční vydavatele. Jedná se především o diplomové práce, výzkumné zprávy, konferenční sborníky, firemní literaturu apod. Výhodou tohoto druhu literatury je především aktuálnost, běžně i bezplatná dostupnost a nezávislost na velkých vydavatelstvích. Projekt Národní technické knihovny otevírá přístup k výše uvedenému širokému spektru dokumentů prostřednictvím uživatelsky přehledného rozhraní, které obsahuje funkce Web 2.0 a inovativně používá vizualizaci dat a kontextovou dynamickou navigaci, která se mění během zpřesňování dotazu.

Kromě toho se NTK angažuje v řešení autorských práv a Open Access, testuje možnosti vytvoření „digitálních osobních knihoven“ českých vědců, výzkumníků, sběratelů a pedagogických pracovníků, nebo se podílí se na zpracování Strategie knihoven pro roky 2011-2014.

„Jasnou odpověď na to, jaká má být knihovna v 21. století, však nelze dát. Taková odpověď totiž neexistuje - knihovna je živým, dynamicky se rozvíjejícím organismem, je učící se organizací,“ uvedla závěrem Radka Římanová.

Další informace naleznete také na stránkách www.techlib.cz nebo Vám je rád sdělí Pavel Procházka, tiskový mluvčí, oddělení marketingu a vzdělávání, Národní technická knihovna, Technická 2710/6, 160 80 Praha 6 – Dejvice, tel.: (+420) 232 002 476, mobil: (+420) 774 113 910, e-mail: pavel.prochazka@techlib.cz